

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
00102 EDUSKUNTA
puh. 09 4321
stv@eduskunta.fi

LAUSUNTO
9.5.2017

TEHYN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ (HE 15/2017) EDUSKUNNALLE MAAKUNTIEN PERUSTAMISESTA JA SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN JÄRJESTÄMISEN UUDISTUSTA KOSKEVIKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI SEKÄ EUROOPAN PAIKALLISEN ITSEHALLINNON PERUSKIRJAN 12 JA 13 ARTIKLAN MUKAISEN ILMOITUKSEN ANTAMISEKSI

Tässä lausunnossa Tehy ry ottaa kantaa erityisesti hoitotyön johtamiseen ja viittaa muilta osin aiempaan 4.4.2017 antamaansa laajempaan asiantuntijalausuntoon sosiaali- ja terveysvaliokunnalle lakiesityskokonaisuudesta HE 15/2017.

Hoitotyön johtamisen näkökulma

Maakuntien ja sosiaali- ja terveyspalveluiden hallinto tulee järjestää siten, että niitä johtavat vahvan johtamisosaamisen ammattilaiset. Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta vastuussa olevien organisaatioiden johdossa ja asiantuntijoissa tulee olla tasapainoisesti sosiaali- ja terveydenhoidon asiantuntemusta. Tehy edellyttää, että organisaatioiden johtamisjärjestelmässä on kaikilla tasoilla monialaisen hoitohenkilöstön osaamisen tuntevia, koulutettuja hoitotyön johtajia. Tämä tulee kirjata myös lakiesitysten perusteluihin sekä pykäliin. Hoitotyön johtaja vastaa hoitotyön ammatillisesta johtamisesta sekä hoitotyön ja terveystieteellisen asiantuntijatyön sekä kehittämis- ja tutkimustoiminnan johtamisesta ja koordinoinnista. Lisäksi hoitotyön johtaja vastaa osaltaan siitä, että integroitu sosiaali- ja terveyspalvelutoiminta on asiakkaiden palvelutarpeiden mukaista ja että hoitotyön käytännöt perustuvat parhaaseen saatavilla olevaan tietoon. Hoitotyön laadun, turvallisuuden sekä vaikutusten ja seurannan arviointi on keskeinen osa hoitotyön johtamista.

Muutoksen eri vaiheissa on kiinnitettävä erityistä huomiota johtamiseen ja esimiestyön riittävään resurssointiin. Erityisesti lähiesimiesten rooli muutoksen keskeisenä tekijänä tulee tunnistaa ja järjestää lähiesimiestehtävissä toimiville riittävä tuki ja koulutus. Lähiesimies muutoksen johtajana tukee henkilöstöä osallistumaan palvelutoiminnan kehittämiseen ja uusien asiakaslähtöisten ja vaikuttavien toimintatapojen käyttöönottoon näyttöön perustuen.

Henkilöstön asema

Tehy pitää välttämättömänä, että henkilöstön asema ja vaikutusmahdollisuudet turvataan uudistuksen kaikissa vaiheissa. Uudistus ei onnistu ilman henkilöstöä. Muutosprosessin onnistumiseksi maakunnille on osoitettava resurssit muutosjohtamisen ja henkilöstölle järjestettävään muutuskoulutukseen, jossa on huomioitava myös työsuojelunäkökulma.

Maakunnan väliaikaishallinto tekee henkilöstön kannalta merkittäviä päätöksiä. Väliaikaishallinnossa tulee noudattaa yhteistoimintalain periaatteita ja henkilöstön edustajien osallistuminen on varmistettava sekä heille on turvattava riittävä ajankäyttö osallistumisessa väliaikaishallinnon yhteistoimintamenettelyyn. Väliaikaishallinnossa tulee olla mukana hoitotyön johtamisen asiantuntijuus.

Tehy kehottaa kiinnittämään huomiota naisvaltaiseen sote-alaan. On huolehdittava siitä, ettei ns.epätyypillisten työsuhteiden (määräaikaiset työsuhteet, vuokratyövoima ja ns. nollasopimukset) määrä lisäännä, sillä tällainen muutos vaikuttaa erityisesti naisten työehtoihin ja palkkaukseen. Suomessa naisten pääsy ns. vakituiseen työsuhteeseen on myöhäisempää kuin miehillä. Sen vuoksi sote-lakikokonaisuus ei saa johtaa tasa-arvon heikkenemiseen.

Epätyypillisten työsuhteiden määrän lisääntymisellä on kielteisiä vaikutuksia myös sote-alan työntekijöiden täydennyskoulutusmahdollisuuksiin, työntekijöiden työmarkkina-asemaan ja työllistymismahdollisuuksiin jatkossa. Täydennyskoulutuksen puutteet vaikuttavat edelleen potilasturvallisuuteen ja hoidon laatuun. Sote-uudistuksen onnistumisen toteutumisen kannalta henkilöstön sitoutuminen työhön ja työtehtäviin on ensiarvoisen tärkeää. Epätyypillisten työsuhteiden lisääntyminen vaikuttaa negatiivisesti henkilöstön osaamisen kehittämiseen ja alan vetovoimaisuuteen.

Kehittämisen yhteistyörakenteet

Tehy pitää tärkeänä, että jatkovalmistelussa maakuntien ja yhteistyöalueiden yhteistyörakenteita kehitetään siten, että ne tukevat työvoiman ja koulutuksen ennakointia, alueellista kehittämistä, tutkimus- ja innovaatiotoimintaa, ammattihenkilöiden välisen työnjaon kehittymistä sekä tutkimus- ja opetustoimintaa. Näihin löytyy näyttöön perustuvaa tietoa, jota tulee hyödyntää.

Erityisen tärkeänä Tehy pitää sitä, että työvoiman saatavuuden turvaamiseksi Helsingin yliopistolle myönnetään oikeus terveystieteiden koulutuksen aloittamiseksi.

Muut huomiot

Sosiaali- ja terveyspalveluiden henkilöstöstä yli 90 % on naisia, siksi Tehy pitää tärkeänä, että naisten osuutta sosiaali- ja terveydenhuollon esimiehissä ja johtajissa lisätään. Uudet työnantajaorganisaatiot saattavat olla maatiehteellisesti laajalla alueella. On tärkeää, että johtamistehtävien määrä on arvioitu niin, että niiden avulla pystytään ohjaamaan ja tukemaan henkilöstöä ja toimintaa tavoitteiden suuntaisesti. Korkeatasoinen ja tuloksellinen toiminta on yhteydessä hyvinvoivaan henkilöstöön ja hyvää johtamiseen.

Tehy ry edellyttää, että sekä järjestämis- että tuottamisvastuussa olevien organisaatioiden kaikilla tasoilla on koulutetun hoitohenkilöstön työn sisällön, osaamisen ja koulutuksen tuntevat hoitotyön johtajat, joilla on johtamiskoulutus ja kokemus. Hoitotyön johtajat ovat keskeisessä roolissa hyvien hoitokäytäntöjen kehittämisessä ja toimeenpanossa, joilla varmistetaan hoidon yhdenvertainen saatavuus ja asiakaslähtöiset palvelukokonaisuudet. Tätä osaamista tarvitaan myös muutosten suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa sekä tuloksellisessa kehittämisessä. Hoitotyön johdon on oltava mukana jo väliaikaishallinnossa.

Lisäksi Tehy edellyttää, että hoitotyön johtaminen otetaan 3293nyt huomioon lainsäädännössä, sillä terveydenhuoltolain kirjaukset ovat osoittautuneet käytännössä riittämättömäksi, mistä on useita esimerkkejä. Tehyn lausuntoon liittyvät yksityiskohtaiset pykäläehdotukset perusteluineen liitteenä (LIITE 1).

Rauno Vesivalo
Puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
Johtaja
Tehy ry

Lisätietoja:

Kirsi Sillanpää, johtaja, Tehy ry, kirsi.sillanpaa@tehy.fi

Kirsi Markkanen, kehittämisspäälikkö, Tehy ry, kirsi.markkanen@tehy.fi

Anna Kukka, työympäristöasiantuntija, Tehy ry anna.kukka@tehy.fi